

İqlim böhranının aradan qaldırılması zamanın tələbidir

Mehparə Əliyeva

Dinamik və hərtərəfli inkişafı ilə bu gün dünyanın diqqət mərkəzində olan Azərbaycan enerji sahəsində də innovasiyalara, tərəqqiyə nail olmaqla daha parlaq gələcək üçün beynəlxalq tərəfdaşlığa böyük önəm verir. İqlim dəyişmələrinin fəsadlarına qarşı qlobal mübarizəyə qoşulan və bu istiqamətdə beynəlxalq birliyi dəstəkləyən Azərbaycanda 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsi ölkəmizin "yaşıl enerji"yə keçidə, bu sahənin dinamik inkişafına göstərdiyi səylərin bariz nümunəsidir. Beynəlxalq birliyin yekdil qərarı ilə COP29-a ev sahibi seçilməsi isə respublikamızın iqlim dəyişmələrinə aid məsələlərin həllində və bu mövzuda mütərəqqi təşəbbüslərdə ön sırada olduğunu göstərir. Müstəqil dövlətimizin daha parlaq, daha səmərəli gələcəyə hesablanmış inkişaf strategiyasının dünya ölkələri tərəfindən təqdir olunması bunu bir daha təsdiq edir.

Dünyada neft-qaz ölkəsi kimi tanınan və bu sahədə böyük potensiala sahib olan Azərbaycanın iqtisadi inkişafının əsasında enerji siyasətinə koordinasiya dayanır. Avropanın enerji təhlükəsizliyində önəmli aktor kimi çıxış edən və bu il 24 milyard kubmetrdən artıq təbii qazın ixracını nəzərdə tutan ölkəmiz qaz təchizatının coğrafiyasını getdikcə daha da genişləndirir. Təsadüfi deyil ki, bu gün öz enerji təhlükəsizliyini təmin etmək üçün Azərbaycan təbii qazına ehtiyacı olan dövlətlər arasında Avropa ölkələri üstünlük təşkil edir. Təbii qaz idxalından asılı olan ölkələr üçün etibarlı və uzunmüddətli tərəfdaş hesab olunan, Avropa Komissiyası tərəfindən ümum-Avropa qaz təchizatçısı adlandırılan Azərbaycan hazırda qitənin 6 ölkəsinə qaz ixrac edir, bir neçə ölkə ilə isə bu istiqamətdə danışıqlar aparılır. Bütün bunlar ölkə başçımızın "qazıntı yanacağı uzun illər ərzində təkə bizim üçün yox, həm də tərəfdaşlarımız üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edəcək" fikrinin əyani təsdiqidir. Lakin dövrün, zamanın çağırışlarına hər zaman çevik cavab verən, beynəlxalq əhəmiyyətli təşəbbüslərin müəllifi və icraçısı olan müstəqil dövlətimiz "yaşıl dünya"nın qurulmasında, "yaşıl enerji"yə keçiddə böyük addımlar atır, qazıntı yanacağından bərpaolunan enerji resurslarına uğurlu transformasiya nümayiş etdirir.

İyunun 4-də Bakı Ekspo Mərkəzində Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçirilən 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz - "Caspian Oil&Gas" və 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji - "Caspian Power" sərəgilərinin rəsmi açılış mərasimində çıxış edən Prezident İlham Əliyev demişdir: "...Ötən ilin oktyabrında "Masdar" şirkəti 230 meqavat gücündə günəş elektrik stansiyasını istifadəyə verib. İndi isə daha 1 qiqavat enerji həcmi əlavə edilir. Hazırda iki layihə işlənilməkdədir - onlardan biri inşaat mərhələsindədir, digərinin tikintisi isə tezliklə başlanacaq. Bununla da Azərbaycanın bərpaolunan enerji potensialı 2 qiqavata yaxın olacaqdır. Buraya təkə günəş və külək enerjisi daxildir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzürda hidroelektrik stansiyalarla bağlı gördüyümüz işləri əlavə etsək görərik ki, 2027-ci ilədək 2 qiqavat həcmində bərpaolunan enerjinin əldə edilməsi tamamilə real hədəfdir. Bir daha təkrar edirəm ki, bu, sadəcə, başlanğıcdır". Dövlət başçısı tərəfindən "yaşıl enerji zonası" elan olunan, nəhəng hidroelektrik potensiala malik olan Qarabağ və Şərqi Zəngəzürda hazırda 270 meqavat həcmində hidroelektrik stansiyalar istifadəyə verilib. Yaxın gələcəkdə bu rəqəmin 500 meqavata çatdırılması nəzərdə tutulur. Artıq 1 qiqavat həcmində bərpaolunan enerji ilə bağlı müqavilələrin imzalanması yarım milyard kubmetr qaza qənaət deməkdir ki, bu da beynəlxalq bazarın təbii qaza olan ehtiyacının ödənilməsində əhəmiyyətli olacaq. "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"də iqtisadiyyatın bütün sahələrində bərpaolunan enerjinin tətbiqi, iqlim dəyişmələri ilə mübarizə məsələləri öz əksini tapıb. Bu məqsədlə, 2028-ci ilə qədər ölkəmizin enerjiyə olan tələbatının 30 faizini bərpaolunan enerji mənbələrindən əldə etmək, 2030-cu ilin qabaqcıl məqsədlərinə və 2050-ci ilə kimi isə sıfır tullantılı gələcəyə nail olmaq üçün elektrifikasiyaya, bərpaolunan enerjinin qəbuluna hazır şəbəkələr və təmiz enerjinin tətbiqi sahələrini inkişaf etdirmək vacib məsələ kimi qarşıya qoyulub.

"Yaşıl enerji"yə keçidi mühüm sosial-iqtisadi inkişaf, o cümlədən Ümumi Daxili Məhsulda (ÜDM) artım, yeni iş yerlərinin yaradılması və əhalinin rifah halının yüksəldilməsi cəhətindən dəyərləndirən Azərbaycan prosesi dinamik şəkildə sürətləndirməyə, infrastrukturun regional səviyyədə inkişafına və beynəlxalq bazara inteqrasiyaya, inklüziv yanaşma tətbiq etməyə ciddi səy göstərir. 2030-cu ilədək bərpaolunan enerji tutumunu 3 dəfə, enerji səmərəliliyini isə 2 dəfə artırmağa dair Qlobal Öhdəliyə və bütün dünya üzrə cari onillik ərzində metan emissiyalarını minimum 30 faizə qədər azaltmağa dair Qlobal Metan

Öhdəliyinə qoşulması və bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi istiqamətində vacib addımlar atması ölkəmizin uğurlu enerji siyasəti yürütdüyünün təzahürüdür.

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29 kimi mötəbər tədbirə ev sahibliyinin Azərbaycana həvalə edilməsi ölkəmizin beynəlxalq və genişmiqyaslı tədbirlərin uğurlu təşkilatçısı statusunu bir daha təsdiqləyir. Eyni zamanda Azərbaycanın iqlim dəyişmələrinin fəsadlarının aradan qaldırılmasında fəal iştirak etdiyinin, neft-qaz hasil edən ölkə olmasına baxmayaraq, "yaşıl enerji"yə keçidə üstünlük verdiyinin, iqlim böhranının aradan qaldırılması üçün konkret addımlar atdığıнын və bu istiqamətdə qlobal problemlərin qarşısının alınmasına verdiyi töhfələrin beynəlxalq aləmdə yüksək qiymətləndirildiyinin bariz nümunəsidir. COP tədbirinə ev sahibliyi etmək kimi məsuliyyətli vəzifəni üzərinə götürən Azərbaycan enerji təhlükəsizliyində əvəzsiz rolunu daha da gücləndirmək, bərpaolunan enerji sahəsinə keçidi intensivləşdirmək, sənaye bazalarını möhkəmləndirmək, dünya bazarına inteqrasiyanı sürətləndirmək, istilik effekti yaradan qazların miqdarını sıfır tullantıya çatdırmaq istiqamətində böyük işlərə imza atır.

Zəngin təbii enerji ehtiyatlarına sahib olan, dünyanın bir çox dövlətlərinin enerji təhlükəsizliyində vacib aktor kimi çıxış edən Azərbaycanın mütərəqqi enerji siyasəti, "yaşıl enerji"yə keçid, o cümlədən dənizdə külək enerjisi, günəş elektrik stansiyalarının qurulması, zəruri investisiyaların enerji sahələrinə, texnologiyalara yatırılması kimi təşəbbüsləri dünya birliyində yüksək qiymətləndirilir. Bir çox sahələrdə əhəmiyyətli ilklərə imza atan, neft sənayesində inqilab edən ölkəmiz bərpaolunan enerjinin tətbiqini mümkün yeganə effektiv həll kimi dəyərləndirməklə dünya üçün daha təhlükəsiz və daha faydalı olan "yaşıl dünya"nın qurulmasında həmrəylik nümayiş etdirir.